Kilenczedik évfolyam. 89-ik szám. Kolozsvártt, 1879. szombat április 5.

A „KELET“ előfizetési dija:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési dijak
Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten. Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberge A. V. hirdetések felvételi irod Budapesten Szervitatér 5. sz.

Nyilttéri czikkek
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Az erdélyrészi birtokrendezésről.

(Ajánlva a miniszterium által e tárgyban összehivott enquetnek.)

III.

(Gr. Schw. Gy.) 9. A törvényszékeknél alkalmazott előadó birák más teendőkkel is meg vannak terhelve, mely ügyek gyors, practicus keresztülvitelét absolute nem engedi meg.

10. A tagositásokat tekintet nélkül a jövőben eszközlendő müvelési javitásra viszik keresztül s ezért gyakran technicailag helytelenek, ezenfelül nem vonhatnak maguk után a gazdálkodásban, a népnél, bizonyos individualizálást, következőleg müvelés tekintetében nem vezethetnek nagyobb gazdászati eredményekre.

11. Az erdélyi részek sajátságos talajviszonyai a jelenlegi törvény által nincsenek eléggé tekintetbevéve, miért is az egész tagositási eljárással szemben bizonyos ellenszenv nyilatkozik.

12. A volt jobbágyok földjei nem a talajviszonyok szerint kerekittetnek ki, hanem megujitva 3 fordulóra osztatnak be, mi által természetesen ismét csak a háromfordulós rendszer ujittatik fel, mi aztán gátolja a netalán előre törekvő földmivest is, a szokásos községi háromfordulós gazdálkodás alól emancipálni.

13. Ott ahol nincsenek a község számára legelők, nem választatnak ki ilyenek gazdaságilag helyes kulcs szerint.

14. A törvénynek az a határozmánya, mely megköveteli attól, ki commassatióért folyamodik, hogy birtoka az egész határnak, a községi, egyházi, stb. vagyonnal együtt $^1/_3$-át képezze, nem felel meg többé viszonyainknak.

15. Nem hozatott be a maga idejében bizonyos átmeneti állapot, mi kifejleszthette volna a szükségérzetet a földbirtokok összesitése tekintetében.

16. A tagositás és birtokrendezés nem tekintetik és pertractáltatik, mint általában a mezőgazdasággal egybefüggő, hanem, mint tisztán jogi ügy.

17. Nem veszik az illetők figyelembe azt az állapotot, mely a tagositás u t á n következik s mely a földbirtok korláttalan osztha-tósága mellett, oda fog vezetni, hogy nehány évtized mulva ismét tagositni kell.

18. Nem igyekeznek lehetőleg kikerekitett középnagyságu birtokokat formálni, miért is tulajdonképeni földmives osztály sem képződhetik nálunk.

Ha már most a hibák és hiányok e hosszu sorozatát áttekintjük, kitünik, hogy mindenekelőtt bizonyos elveket kell tisztáznunk s megállapitnunk, melyek szerint az eljárást jövőre rendezni akarjuk.

Ez elveket a következő öt pontban foglalom egybe:

I. A földmivelésre káros mivelési rendszerek megszüntetése czéljából összesitése, törvényt és eljárást illetőleg, a különféle agrarius rendszabályoknak ugyanazon eljárásban és ugyanazon közegek kezében.

II. A törvényi és administrativ kedvezmények megszoritása a nagy és gyökeres reformok érdekében s az utóbbiakra való törekvés első sorban.

III. A reformok teljes keresztülvitelére minden joggal felruházott organumok felállitása az állam részéről.

IV. Az eljárás minden stádiumában beható s minden részletre kiterjedő, folyvást javitandó végrehajtási rendeletek és utasitások.

V. A lehető kiterjesztése a tagositás kérelmezhetési jognak.

Ha ez 5 alapelvet tekintjük, melyek szerint jövőben az eljárás berendézendő lenne, kitünik, hogy egy egész csomó rendszabály szükséges, melyeknek egymással összefüggésben kell állaniok s melyeket mi röviden a következőkben foglalunk egybe:

I. A lehetőleg jutányos áron felállitása állami hivataloknak a fennebbi rendszabályok és reformok keresztülvitelére.

II. A lehetőségig kiterjesztése a tagositás-kérelmezhetési jognak.

III. Egyidejü szabályozása a földmivelésre káros összes birtoklási és használati formáknak, még pedig:

a) Azonnali felosztása a közös legelőnek és erdőnek;

b) Szabályozása a közös erdőhasználatnak az erdőszeti hivatalok felügyelete mellett, miután a községi erdők felosztása a község egyes tagjai között nem engedhető meg feltétlenül és mindenütt.

c) Azonnali zárlat az összes közös erdőségekre, mig a birtokszabályozás tart.

d) Megváltása mindenféle szolgalomnak, u. m. erdei legeltetésnek, faizási jognak stb. s föltétlen megszüntetése olyan szolgalmaknak, melyek részint maguktól is megszünnek egy gyakorlati kikerekités esetében, részint mint általában károsak tovább nem tarthatók fenn.

e) Megszüntetése az erdőgazdaságra nézve annyira káros erdei tisztásoknak olykép, hogy azok vonassanak be a tagositásba mindenütt, ahol ezt az erdő- vagy tisztás birtokosai kivánják.

f) Az egyes községek között helyes mezeiut-hálózat készitése.

g) A tagositásnál tekintetbe-vétele a jövőben szükségessé válható uj vagy már fennálló vizlecsapolásnak.

h) Egy átmeneti stadium azonnali bevezetésére, mely biztositsa a földbirtok feletti szabad rendelkezési jogot és a mezei utak szabályozása által lehetővé tegye a föld szabad használatát.

i) A marhaállomány limitátiója a közlegelő használhatása czéljából.

— B u c s u-t i s z t e l g é s G h y c z y K á l m á n n á l. A mai ülés végével a képviselőház alelnökei, a háznagy és jegyzők megjelentek Ghyczy Kálmánnál bucsut veendők; szónok V á r a d y Gábor volt, ki azon nagy megilletődésnek ad kifejezést, melyet Ghyczy Kálmánnak az elnökségről és a képviselői állásról való lemondása felett érezneк és igy folytatá:

E sulyos és kettős betegség érzete fájólag hatott a képviselőház minden tagjára, de annál sulyosabban nehezedik ránk, mint immár volt tisztársaidra, mennél több alkalmunk volt részesülni bölcs tanácsaidban és atyai utmutatásaidban, melyek közted és köztünk elszakithatatlan kapcsot létesitettek. E kapocs hivatalos része fájdalom, ma megszakadt. Ennek tudata, a fájdalom érzés csaknem lehetetlenné teszi méltó szavakban kifejezni e nagy veszteséget s csak azon remény nyujt némi vigaszt, hogy nemsokára ismét fogunk a képviselőházban üdvözölhetni. Téged, kinek bölcs tanácsára, munkásságára a háznak, a hazának folyvást nagy szüksége van és lesz. Engedd reméllnünk ennek mielőbb megvalósulását.

Végül hivatkozik a háznak azon egyhangulag kimondott határozatára, hogy Ghyczy Kálmánnak hazafiui érdemei és a képviselőház iránta való hálája jegyzőkönyvileg megörökittessék.

Mi jegyzőkönyvvel nem rendelkezhetünk, érdemeid és iránta d érzett hálánk keblünkben fog megörökittetni. Isten tartsa meg sokáig drága életedet a nemzetnek és hazának.

Erre G h y c z y Kálmán meghatottan és meghatólag fejezte ki köszönetét. Visszalépésének egyedüli oka, ugy mond, hogy pihenni vágyik az agg korára való tekintetből; hiszen ugymond közel 50 éve annak, hogy a közpályán működik, habár nem szakadatlanul is, de a szolgálati megszakitás idejében is mindig részt vett a közügyekben. Ésigy, a ki félszázadon át működött, igényelheti részéről, hogy megpihenbessen. Ezután megköszönte volt tisztársainak bizalmukat és ragaszkodásukat és kérte, hogy barátságukban és emlékükben tartsák meg továbbra is. Ezzel szivélyes kézszoritás után, a tisztelgők eltávoztak.

— B o s z n i á b ó l közlik, hogy az elfoglalt területen uralkodott nagy d r á g a s á g a rendszeresebb tavaszi forgalom beállása óta csökkenőben van. Ehhez képest a hadügyminiszter egy rendeletet közölt a mogszálló csapat parancsnokaival, mely szerint april 1-étől kezdve az eddigi h a d i-i l l e t m é n y e k leszállittatnak. Ezen időtől kezdve ugyanis a kettős készültségipótlék (Bereitschafts-Zulage) lép a régi illetmények helyébe olyképen, hogy a napipótilletmény a legénységnél 6 kr, a tiszthelyettesnél 1 frt, az alantas tiszteknél 1 frt 50 kr., a kapitánynál 2 frt, őrnagy és alezredesnél 4 frt, a tábornoknál 6 frt, az altábornagynál 8 frt., a táborszernagynál 10 frtot fog kitenni. — Oktober 1-ére az életviszonyok oly mérvü megjavulását várják, hogy ezen időn tul már csak e g y s z e r ü készültségi-pótlékra lesz szükség. A lakási viszonyok még mindig oly nyomoruságosak, mint az előtt.

Ghyczy Kálmán lemondása.

A k é p v i s e l ő h á z ü l é s e á p r i l i s 2.

E l n ö k Váradi Gábor: egy szomoru kötelességet kell teljesitenem, midőn jelentem, hogy a képviselőháznak mélyen t. elnöke: Ghyczy Kálmán, ugy az elnökségről, mint a képviselői állásáról lemondott. (Mozgás.)

Méltóztassanak lemondását meghallgatni.

B a r o s s G. jegyző olvassa:

Mélyen tisztelt képviselőház!

Mindinkább meggyőződvén arról, hogy előre haladott koromban a ház elnökségének teendőit ugy, a mint kell és óhajtanám, nem teljesithetem, midőn a tisztelt háznak azon kitünő kegyességéért, melylyel engemet elnökévé lett megválasztásommal megtisztelni méltóztatott, mélyen érzett hálás köszönetemet ez alkalommal is kitejezni bátor vagyok, a képviselőház elnökségéről s egyszersmind sz. kir. Komárom városa országgyülési képviseletéről is ezennel lemondok, mély tisztelettel maradván

A mélyen tisztelt képviselőháznak

Budapest, 1872. ápril 2.

alázatos szolgája
Ghyczy Kálmán.

J ó k a i Mór: (Halljuk! Halljuk!) Mély megilletődéssel hallottuk szeretve tisztelt elnökünk: Ghyczy Kálmán lemondását azon helyről, mely Magyarország első választott tisztviselőjének dignitását ruházta rá.

Egy franczia classikus iró, Pousard, azon nagy mondata jut eszembe, mely igy szól: „Qui peut si bien agir, n'a pas droit au repos.“ — A ki a cselekvésre oly jó, annak nincs joga a megpihenésre.

És ez igaz. A kinek az ég kiváló tehetségeket adott, az élet gazdag tapasztalatokat, honfitársai átalános becsülést, bizalmat, annak azt a nehéz kötelességet is el kell fogadnia, hogy a mig cselekvésre jó, addig nincs joga a megpihenésre.

S Ghyczy Kálmán nagyon régen teljesiti már kötelességét. Gyermek voltam még, mikor őt, mint Komárom megye követét, a megye közönsége előtt országgyülési remek nagy értesitése előadásában bámulni tanultam. Akkor volt életkora delén. S azóta az akkor is bámult nagy alakot csak folyvást nőni láttam magam előtt, vállain terhekkel, a mik csak nagy kiváló alakok számára voltak kimérve.

1861 óta a magyar képviselőháznak több izben viselte elnöki hivatalát, mindig a legnehezebb időkben.

S ha most lemondását hajlott életkorával, egészségi állapotával indokolja, teljesen igazat adhat neki mindenki.

De én nem ez indokokat látom magam előtt, nem hajlott korát, nem egészége fogyatkozását, nem kifáradását.

A jelen országgyülés kezdetén előre lehetett azt látni, hogy ez egyike lesz a legviharosabb ülésszakoknak. A válságok minden nemei egymásra halmozódtak, kormányválság, pártválság, alkotmányválság, fenyegető külbonyodalmak, küszöbön álló nehéz pénzügyi feladatok, magában a parlamentben megváltozott pártarányok, uj elemek s mindezekhez a teendőknek óriási halmaza, a midőn külön is minden egyes feladat egy óriás volt.

Ha Ghyczy Kálmán az előreláthető nehéz küzdelem előtt hivatkozott volna hajlott korára, egészsége tekintetére, igazat kellett volna neki adni; de ő elválalta a legnehezebb feladatot, a most lefolyt országgyülési szaknak a vezetését és végig kitartott annak megoldásában, ugy, hogy mind ernyedetlen buzgalmának, mind tapintatos bölcseségének, mind páratlan igazságszeretetének elismerését vivta ki a parlament részéről. (Igaz, Igaz!)

S valljuk meg őszintén, hogy mi magunk is segitettünk neki ezt a feladatot megneheziteni.

A nagy horderejü politikai kérdések, a pártok éleson szemközt állitott meggyőződései indokolják, de el nem törölhetik azt a tényt, hogy az a le-

---

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Molnár a bécsi szinházakról.

Boccaccció és Niniss a Károly-szinházban.

A Károly-szinház megtartja régi vonzerejét a nagy opera-ház és Rentz cirkusa mellett is; a Bécset járó idegenek sokasága ép ugy siet a vig muzsa ez ősi csarnokába, mint amazok tágas uj néző terére; hét óra felé a szinház erkélyén kigyullad a két óriási kandellaber villanyfénye, mely a teli holdnál fényesebb világosságot árasztt a térre s a mellékutczák szük nyilásaiba: fogatok robognak az erkélyek oszlopaihoz s mint az uri miséken a déli órákban, a templom szárnyas ajtói körül csoportosulni szokott monoklis dändyk, ép ugy ácsorognak itt is a Grabent taposó kiváncsiak százai, hogy szemlét tartsanak az izléses toilettekből kimosolygó angyal tőkre, Junói termetekre, melyek az óriási tejszin üveg golyón áttört electricus világitás bübájos fényében, elragadóbb pompában tündökölnek, mint a reális napsugarak kérlelhetlen igazságu fényében. Mondják sok Romeó-Julia féle szenvedély gyulladt már lángra a Károly-szinház két óriási villany lámpájánál, pillanatra itt találkozván először két szempár, az előnyösen feltüntető világitás fényében. A kiváncsi idegenek százai, kik a lóvonatu kocsikon és omnibuszokon a Prater-strassen végig haladva, látják az ujkor eme tündér szép világitását, figyelmessé lesznek s ha az nap már nem kapnak helyet a szinházban, sietnek a következő előadásra váltani jegyet; ez is elősegiti aztán azt, hogy a Károly-szinház előadásaira már jó napokkal előre is alig kapható ülőhely. Tewele, az igazgató érti a maga dolgát kivül is belül is a szinpadon.

Hét órára minden zug megtelik, pedig 2 frt 50 kr egy ülőhely a földszinten, s tágas karzatain sok száz néző eltér; rendes árakkal három ezer forinton felül vesznek be egy egy este; ritka eset, hogy teli ne volna a ház, inkább az utolsó perczek alatt ingyen osztanak ki jegyeket a künn ácsorgó és szomszédházbeli ismerősök közt, de ezt a legnagyobb körültekintéssel mivelik e czélra tartott ügynökök által. Ilyen esetek azonban nem a szini időszak, a tél alatt történnek, hanem a nyári estéken s akkor, ha néhány napig elkoptatott müveket ránt anak elő, mig vagy vendéggel, vagy uj darabokkal előkészületeket tartanak. A Károly-szinház tehát örökösen élet-pezsgést mutat a néző téren is és a közönséget nem hangolja le az üresen kongó ház, a némán tátongó karzatok és elhagyott padsorok.

Sajátságos, hogy minden néző vidám arczot ölt a szinházban még midőn a függöny fel sem gördült; az előfüggönyre festett remek gyermekcsoportozat vidám játéka a muzsák körében, lombos tüzéreken himbálódzva s le-leesve elterülten a zöld pázsitra, s az óriási tréfás csoportnak dévajsága a festőtől élénk szinekkel mosolyra inditólag ecsetelve, kelti a nézőben a vidám hangulatot, vagy az az előérzet, melyel alig várja, hogy a függöny felhuzassék, s mint bizton hiszi, jól mulasson a Károly-szinház komikusainak remek játéka fölött!! Bizonyára az utóbbi varázs, a müvészi hitel, hir teszi a különös hatást már előre is a nézőnél!

Az a biztos tudat, hogy nem hiában adta ki pénzét s hogy a mit itt, e szinpadon lát, az nem kisérlet, nem chablon, nem véletlen, hanem teljesen összhangzó müvészet, még pedig az örök szép formáiban és ebben is a diskrét játékkal kisimitva, mint gyémántkő kicsiszolva, ragyogóvá téve.

Az első hatás már anticipálva van mielőtt a függöny felgördülne, s ez kell, ez jó, igy illik, mert hiszen tiszta kész munkát megy megvenni a néző a szinpadról, s nem esetlen dolgokat, félig sem készet, összetákoltat! Hogy v a l ó d i m ü v é s z e t e t is találjon minden izben és részben, az már más kérdés, mert a v a l ó d i m ü v é s z e t m e g f i z e t h e t e t l e n, elég tehát, ha az erre való törekvés és az összjáték sugárzik ki az előadásból. A Károly-szinházban ez mindig megvan. Ninissben pedig amaz is t. i. a valódi müvészet.

Boccaccció uj operette Suppétól, már 32 nap egymásután zsufolásig megtölté a nagyterjedelmü nézőtért.

Link k. a., a bécsiek kedvelt operetteénekesnője e szerepben vett búcsut a szinpadtól, hogy férjhez menve csöndes családi tüzhelylyel cserélje föl a zajos életet, mely a világot jelentő deszkákon annyi koszorut, hirt, dicsőséget rakott vállaira, hogy már nem birta viselni az élet eme dicsterheit, melyeket most hymen oltárára rakott le! Majd visszajő ő is, mint annyi sok más fölkent papnője a muzsáknak. Számtalanszor bebizonyitott példaszó az, hogy a ki a szinpadon egyszer már egy pár czipőtalpat elnyűtt, az nem tud örökre megválni a szinpadtól! Bizony pedig Link k. a. nem egy pár czipőt koptatott már el a szinpad deszkáin; ő sem lesz tehát a példaszót meghazudtoló kedvencz szinésznője a bécsieknek, majd kiszáll ő is az ujonnan rakott fészekből, hogy ismét daloljon és elragadja a bécsieket s teli tömje a Károly-szinház pénztárát, no meg a magáét is, mely a házas életben meg szokott lapulni, nem dagasztván föl oly folytonosan a keresetlenség, mint a szakadatlan keresetben levés, mely Bécsben nagy jövedelmeket hoz már a müvészetnek.

Link k. a. helyett Klein k. a., — egy holló fürtü, gömbölyü arczu, szobrászi müvészettel kifaragott alaku fiatal szépség játsza most Boccacciót; már külső megjelenésével is hat, megnyeri a közönséget; a természet pazarul, kegyesen állitotta őt ki a szinpad számára. Vidor elevenséggel mozog és ifju korához képest elegendő routinnal is játszik; pajzánsága keresetlen és oly közvetlenséggel ömlik belőle a kedély áradata, hogy csak a szakértő veszi észre, miként hamis a forrás, melyből fölbuzog s nem bir a müvészet ama hatalmával még, mely a kedély forrását átmelegitve az igazság teljes szinével emeli ki habzó gyöngyeit.

(Folyt. köv.)

A keresztanya.

Elbeszélés.

Irta:

VAUTIER GYÖRGY.

I.

(Folytatás.)

— E hölgy legjobb barátom neje . . . . A vidéken laknak; egy éves házasok s imádják egymást egész a bolondulásig. R e n é n e k családi ügyek miatt okvetlenül Párisba kellett jönnie; nem tudtak volna kiállani nyolcznapi elválást, s az asszony elkisérte férjét, daczára az orvos kimondott véleményének, daczára, hogy előhaladt reményteljes állapota veszélyessé teheti ez utazást . . . Ma este a páholyban, melyet számukra felajánlottam, s hova elkisértem őket, valóságos gerlicze fészekben képzelhettem magamat; kedves látvány volt, és még is kétségbeejtő. Nőtlen emberek előtt nem kellene annyira kimutatni a mézes hetek boldogságát: tantalusi kinokat idéz elő . . . Hitemre mondom, egy óránál tovább nem birtam kiállani köztük; a legelső ürügyet, mi eszembe jutott, felhasználtam, hogy meneküljek, és most itt vagyok, várva az előadás végét, hogy vendégeimmel hazamenjek.

— Valóban különös ember! Tehát irigyli ön a nős embereket? Nősüljön meg hát!

— Hogy az ember megnősüljön, nőt is kell találnia . . .

— Nős! hát én nem vagyok itt?

A fiatal ember oly megütődött arczczal nézett reá, hogy Johanna nem birta visszatartani hangos nevetését:

— Nyugodjék meg, csak tréfa volt, s fenyegetésem nincs miért megijessze önt. Szabadságommal igen meg vagyok elégedve s irigy vágyait egészen átengedem önnek . . De amott jön Miette, jelenteni, hogy megtalálta kocsimat. Jó éjt!

— Kegyed mind csak gunyolódott velem, s nem mondta el azon eseményt, mely oly viggá teszi ma este.

— Nó hát, gyorsan, pár szóval. Az előbb kilépek páholyomból, hol átöltözködtem. Mindenkit mozgalomban találok; hangosan kiáltanak orvos után. Valami baj történt? kérem. Sietek, belépek a rendező szobájába . . . a kardalnokok, az alsóbb személyzet, nevetve suttognak egy szegletben: hallok kis gyermeksirást. . . . A rendező mellettem elhaladva, ünnepélyes hangon, melybe némi rémület is vegyült, oda szól hozzám: — Leány! s a mint elképpedve, tátott szájjal hallgatom szavait, igyekezve felfogni e felvilágositás értelmét, hozzá teszi: Ugyan csak szép zavart okozott nekünk! Mind kevésbé értettem a dolgot, elkezdek kérdezősködni . . . s istenemre! ugy látszik, a rendezőnek igaza volt, s valóban én okoztam az egészet. A jó öreg orvos is hozzánk érkezik ezalatt, s ő is megerősiti, tudományaira hivatkozva, hogy igen élénken, teljes lélekből játszottam s igen megnevettettem a szegény anyát . . . Annyi igaz is, hogy a darab utolsó jelenetei nagyon mulatságosak, egészen felhevül-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

folyt ülésszak egyike volt a legelkeseredettebb parlamenti harczoknak, a mik valaha végig-küzdettek.

Hányszor volt kénytelen a ház elnöke biró lenni közöttünk! Hányszor kellett a beszéd ezüstjét az elhallgatás aranyával felváltatnia velünk! Olyan jótétemény, a miért legkevésbé szoktuuk háládatosak lenni.

És ő az utolsó feladatig megtartotta tehergazdag helyét.

Most a küzdelmek heve lecsilapult, a válságok nagy részén tul vagyunk, külháboru, országos pénzügyi zavar felhői tartós időre elhuzódtak egünkről; a mennyei gondviselés egy nagy katastrófával, mely első megjelenésekor Isten csapásának látszott, de következményeiben, mint Isten ujjmutatása tünik föl, letörölte a harag tábláról felrótt sérelmeinket s mi, kik összejöttünk olyan indulattal, mintha szét akarnók bontani a fejünk felől ezt a házat, most szétmegyünk azzal a megegyezéssel, hogy egyesült erővel épitsünk föl egy várost. Talán a város fölépitése közben ahhoz is kedvet kapunk, hogy a hazát is egyesült erővel épitsük fel!

És most mond le Ghyczy Kálmán az elnöki méltóságról és fáradalmakról.

Nem a hajlott kor, nem az egészségi tekintet ád neki ehez jogot, hanem a legnehezebb, a legveszélyesebb helyzetben teljesitett kötelességnek befejezése. (Tetszés.)

„A ki mindent megtett, a mit tennie kellett, annak van joga nyugalomra térni.“

Kivánom istentől, hogy e nagy ember életét oly messze terjessze, hogy hazájának boldogságát fokról-fokra előhaladni lássa, derült lélekkel és jó egészségben. (Élénk tetszés.) A ki polgár-koszoruin nyugszik s a kit honfitársainak áldása takar be, annak nyugalma háboritatlan.

Ugyhiszem, hogy a t. ház helybenhagyásával találkozom, a midőn azt inditványozom, hogy eltávozó elnökünk érdemeinek elismerése, s a képviselőháznak iránta érzett hálája e ház jegyzőkönyvében megörökittessék. (Élénk helyeslés).

Isten tartsa meg Ghyczy Kálmánt sokáig! (Élénk éljenzés) emléke éljen, a mig magyar lesz a világon. (Élénk éljenzés és tetszés).

Elnök: Ugy hiszem, a t. ház egyhangulag méltóztatik elfogadni Jókai t. képviselő ur inditványát. (Élénk helyeslés), ugyanezért kimondhatom, hogy Ghyczy Kálmán érdemének elismerése s a képviselőház iránta érzett hálája jegyzőkönyvben megörökittetik. (Élénk helyeslés,)

Végh Aurél benyujtja a kérvényi bizottsághoz utasitott kérvényeket és kéri, hogy a jegyzék kinyomassék.

Elnök: Az előbbi kijelentés kapcsában kérem a t. házat, méltóztassék az elnökséget utasitani, hogy Komárom sz. kir. város központi választmányát hivja fel az uj választás eszközlésére. (Helyeslés.)

Tisza Kálmán miniszterelnök: A képviselőház elnökének általam is mélyen fájlalt lemondása folytán intézkednie kell a t. háznak elnök választása iránt. — Azt hiszem, ez iránt szükséges határozni s minthogy már fölszólaltam, tekintettel arra, hogy a t. ház tagjai, ha nem is hosszabb időre, de mégis pár hétre szét fognak menni, bátor volnék azt inditványozni, hogy az elnök választása a holnapi napirendre tüzessék ki. (Helyeslés a jobb oldalon, ellenmondás a baloldalon.)

Madarász József: T. ház! Nem kivántam az előbb felszólalni azon határozatnál, melyet a t. ház egyhangulag hozott, most azonban utólag engedtessék meg kifejeznem azon óhajtásomat, hogy Ghyczy Kálmán lelépett képviselő és elnök urat még e képviselőház tagjának üdvözölhetni szerencsénk legyen. (Általános élénk helyeslés). Midőn ezt nyilvánitom, egyuttal hozzáteszem azon óhajtásomat, hogy üdvözölhessem őt a szabad meggyőződés szerint bármely részen e képviselőházban és én azon reményemet nem hallgathatom el, hogy őt azon az alapon fogom üdvözölhetni, a melyen mint e ház tagja az 1861-ben kitörölhetlenül a ház naplójában a haza gyermekeinek tiszteletére nevét megörökité.

Midőn ezt kötelességemnek ismerem részemről mint magános képviselő kinyilvánitani, egyuttal, tekintve azt, hogy a ház pár nap alatt szünetelni fog; tekintve azt, hogy a szünetek alatt az elnöki teendőket az alelnök bármelyike, vagy együtt viselhetik; tekintve azt, hogy egy ily elnökválasztás mégis nem lehet csak egy 24 órai munka: én t. miniszterelnök ur óhajtása ellenében arra kérem a t. képviselőházat, hogy a képviselői tiszt betöltésére nézve méltóztassanak a szünetek után megtartandó első ülésre kitűzni a képviselőház elnökválasztását. (Helyeslés balfelől. Ellenmondás jobbfelől.)

Szavazásnál a többség a miniszterelnök inditványát fogadja el.

Szontagh Pál (nógrádi) T. képviselőház! Ő felségének, Magyarország koronás királyának és felséges nejének, Magyarország királynéjának, legkegyelmesebb urunknak és asszonyunknak boldog házassági frigyük 25-ik évforduló napja f. hó 24-kére esik.

Tudjuk mindnyájan, hogy ez alkalommal ő felsége hű népei s jogara alatt levő országainak polgárai az emlitett legmagasabb személyek örömében való osztozkodásukat és tiszteletük s hódolatuk kifejezését különféle módon szándékoznak nyilvánitani.

Magyarország képviselőháza is — különösen ez esetben, midőn a szeretet és tiszteletteljes odaadó hódolat nyilvánitására minden magyarországi polgárt nem alakszerűség és bevett szokás avagy ugy nevezett etiquette, hanem a sziv legőszintébb és legközvetlenebb indulata ösztönzi: kell, hogy ez érzelmeknek kifejezést adjon.

Ennélfogva inditványozom (Halljuk!) válaszszon a képviselőház egy 21 tagból álló küldöttséget, melynek utasitásul adja, hogy az a ház elnökének vezetése alatt ezen ünnepély alkalmából felséges királyunk és királynénkhoz intézendő s a képviselőház tisztelet- és szeretetteljes hódolatát kifejező feliratot szerkeszszen, s azt ő felségeiknek a képviselőház érzelmeinek élő szóval való tolmácsolásával is hódolatteljesen nyujtsa át. (Élénk helyeslés.)

Az inditvány egyhangulag elfogadtatván, a küldöttség választása a holnapi ülés napirendjére tüzetik ki.

A román vasuti szerződés tárgyalása

a képviselőház april 2-iki ülésén.

Az 1879. évi államköltségvetési törvényjavaslat végleg elfogadtatván, — tárgyalás alá kerül a Romániával való vasuti csatlakozásról szóló törvényjavaslat. Bizottsági előadó György Endre.

Ráth Károly idézi a miniszterelnöknek 74-ben a romániai vasuti csatlakozások tekintetében mondott beszédét s constatálja, hogy jelenleg oly törvényjavaslatot teljesztett elő, mely akkor elfoglalt álláspontjával terjesen ellenkezik. Nem fogadja el a törvényjavaslatot s a különvéleményt ajánlja elfogadásra.

Tisza Kálmán miniszterelnök előadja, hogy a jelenlegi állapot részben a 74-ben történt határozat következménye. Nagy különbség van az akkori és a jelenlegi helyzet között. Akkor az ország hitele tönkre volt téve, ma a kormány emelkedő cursus mellett kap rente-kölcsönt. Ugy látszik, az ellenzék jobbnak tartja a volt kormányt, mely közelebb vitte az országot az ellenzék által oly örömteljesen hangsulyozott bukáshoz. (Élénk mozgás és visszatetszés a baloldalon.) A vasut kiépitésére megvannak a garantiák s azért a törvényjavaslat elfogadását ajánlja.

Zay Adolf pártolja a különvéleményt.

Pázmándy Dénes a miniszterelnök szájába nem illőnek tartja előbbi kijelentését. (Helyeslés a középen.) Az ellenzék azért akarja Tiszát megbuktatni, mert ez által megmenthetni véli az országot.

Lichtenstein József e törvényjavaslatban ismét ajándékot lát, mely a kölcsönmüveletek fejében adatik. Ilyen ajándék azon törvényjavaslat is, mely az Unió banknak a cautiót visszaadja. Sajátságosnak tartja, hogy az erre vonatkozó törvényjavaslatot csak a pénzügyminiszter nyujtotta be; ez annál feltünőbb, mert a lapok azt irják, hogy a közlekedési miniszter a miniszertanácsban a cautió visszaadása ellen szavazott. Pártolja a különvéleményt.

Boross Béni visszaautasittatni inditványozza a törvényjavaslatot, hogy a kormány uj tárgyalásokat kezdjen a román kormánynyal s igyekezzék jobban biztositani a vasut kiépitését, s a magyar kormánynak a kezelésre és a forgalomra befolyását. (Helyeslés balról.)

Orbán Balázs nem akar bünrészes lenni egy ily káros vasut megszavazásában s azért nem fogadja azt el. (Helyeslés balról.)

A többség, a közlekedési miniszter és az előadó felszólalásai után átalánosságban és részleteiben is elfogadja a törvényjavaslatet.

Tóth Vilmos interpellátiót intéz a közlekedési miniszterhez a nyitra völgyi utak járhatlansága iránt és egy szakférfiu kiküldését kivánja.

Péchy Tamás tudja az utak rosszaságát, s kijelenti, hogy ez utak megvizsgálására egy szakegyént ki is fog küldeni.

Szederkényi Nándor egy tartalékos hazabocsátása tárgyában intéz interpellatiót a honvédelmi miniszterhez. Szóló ismeri a honvédelmi miniszternek ez ügybeni jóakaratát; azonban fájdalom vajmi keveset nyom a latban. Brünauer Ambro egri lakos gyakorló orvos, 1870 dik évi tartalékos, 1878. aug. 20-án mozgósittatott. Bár minden tartalékos hazabocsáttatott már; bár a kiadott rendelet ezt elő is irja, nevezett maig is Zvornikban van visszatartva, minden szabály ellenére. Kérdi a honvédelmi minisztert: tud-e módot arra, hogy az ily hallatlan önkénynek határ szabassék, miután a miniszter a szülők beadott folyamodványára még január hóban maga is közbenjárt; miért tartotta vissza eddig szabályellenesen; s fog-e lépést tenni, hogy a nevezett egyén rögtön hazabocsáttassék?

Ezzel az ülés 2 óra után véget ért.

Ma d. e. 10 órakor ülés.

BELFÖLD.

(Dalestély.)

Nagy-Enyed, 1879. april 2.

Tekintetes szerkesztő ur!

A mult hó 29-én a Bethlen főtanoda theologiai dalkara „a szegedi vizkárosultak“ s felerészben saját alapja javára a város nagytermében dalestélyt rendezett. — Ez estély tiszta jövedelme 82 ·/. nyolczvankét forint o. é., melynek felét 41 ·/. negyvenegy forintot o. é. a „Theologiai dalkar“ nevében idezárva küldöm becses lapja szerkesztőségéhez, hogy azt rendeltetése helyére juttatni sziveskedjék.*) — Felülfizettek: méltóságos Zeyk Károly ur ő ngsa 5 frt, a jelenleg itt működő szintársulat igazgatójának derék neje — Szabó Antalné 2 frt, Dobolyi József 2 frt, dr. Nagy Albert 2 frt, Szilágyi József g. tiszt 1 frt, Jakab Elek 1 frt, Hene Albert 1 frt, Székely Ferencz tanár 40 kr, Lieblich Lajos 60 kr, tiszteletes Szilágyi Farkas 40 kr, Munkácsi Zsigmond 60 kr, Vén Ferencz 50 krt. Fogadják az érdekeltek nevében legforróbb köszönetünket.

Soknak nem mondhatni e bevételt, de városunk kicsiny voltához, s a szűk pénzviszonyokhoz mérten ez este egyike az anyagilag is sikerültek, szellemileg minden tekintetben sikerültnek mondható. Ugy az anyagi, mint a szellemi siker biztositására legcsalhatatlanabb volt a programm czimének egyik része, mert a programmnak e része a honfiui és honleányi sziv legérzékenyebb hurjait érintette. S ha mindnyájunk szivének legnagyobb élvezete volt azon tudat, hogy annyi milliók adományához egy porszemmel ez alkalommal is járulhatunk, bizonyára a dalestélyben közreműködőttek e szent tudatot méltó zenekisérettel látták el. — Első sorban kell megemlitenem, Vincze Dánielné ő nagyságát, ki a nagy zongora-király Liszt Ferencz „Magyar rhapsodia“-ját a szerző művészi felségéhez méltó művészi magaslaton adta elő, s a közönséget annyira elragadta (mint már nagyon sokszor), hogy az tapsával nem szünt, mig ismét zongoránál nem látta őt, hogy ujabb tapsvihart idézzen elő.

Vajna Mari k. a. és Ferencz Károly ur sikerülten énekelték a „Kettős dal“-t „Lindá“-ból; Vajna Mari k. a. kellemes hangjával meglepte a közönséget, melynek eddig nem volt alkalma őt nyilvánosan hallani. Majd Krismanits Vilmosné ő nagysága ragadta el a közönséget Vörösmarty „Árvizi hajós“ czimü költeményének elszavalásával. — Krismancisnénál már megszoktuk a legsikerültebb szavalatokat, ezuttal e költemény különösen alkalomszerü megválasztását is érdeméül számithatjuk fel. — Hallottunk egy „Kettős dalt“ „la Sposa Fedele“-ből Veress Mari k. a. és Vinczi Domokos urtól, — Veres Mari k. a., mint Vinczi D. ur ez uttal is teljesen kielégitették várakozásunkat; majd „Ouverture“ zur Oper Stradella került szinre Zayda J. karnagy vezetése alatt: dr. Bocz J., Vajna K., Lázár K., Málcsiner E., Nagy Sándor és Toth Károly urak által. — Rég élvezett közönségünk ily egybevágóan előadott zenét. — Orbán Gábor Petőfi nagyszabásu humoros költeményének: a „Táblabiró“-nak elszavalásával mulattatá a közönséget; elismerést érdemel ekkora költeménynek betanulása és annál inkább ügyes előadása, s valóban kevés kivánni valót hagyott fenn.

Végre meg kell emlitenem az elismerés teljes mértékével magát az estélyt rendező testületet: „A theologiai dalkart“, mely közönként egybevágóan és sok kellemmel előadott dalaival nagymértékben emelte az estély szellemi sikerét. Ugy e testület, mint a közönség nevében hálás köszönetet a nagyérdemü közreműködőknek, hogy alkalmat nyujtottak a közönségnek ily szivemelő élvezet kiséretében adakozni azon oltárra, melyre a világ hordja szent adományát.

Az előadást táncz követte, mely igen derült kedélylyel éjfélután 2 óráig tartott. y. t.

*) Ez összeget tegnap nyugtáztuk. Szerk.

A havasgyülés.

Volt Marosszék 127 községe székely nemes birtokosai szövetkezetének tulajdonát képző havasügyben rendes gyülés 1879. márcz. 30-án volt a megye tanácstermében.

Közfelkiáltással elnökké Nagy Sámuel, jegyzővé Józsa Gábor tagok megválasztatván, a 60 és 70 között szép számmal megjelnő tagok névsora felolvasása után buzgó igazgatónk mltgs. Bothos Kálmán ur olvasá fel az igazgató válaszmány évi jelentését s azután pontonként vita tárgyává tevé ugy ezt, mint a felügyelőség véleményét. Több nevezetes eszmecsere fejlődött ki, melyekből, mint főbbek, következők emelendők ki:

Örvendetes tudásul vette a gyülés az igazgató ur azon jelentését, hogy a szövetkezet részére megszerzendő 500 hold állami fenyő-erdő mihamarábbi megvétele az igazgató urnak, mint országos képviselőnek, a magas miniszteriumnál közvetlen tett lépései folytán kilátásba van helyezve, nagyon olcsó áron.

Továbbá tudásul vette egy addig nem folytatott üzem ágnak, hamuzsir főzésnek jövedelmező meginditását az ugy is végenyészetnek induló s más uton felhasználhatlan ősi fákból.

Örömmel vétetett tudomásul továbbá, hogy a Szovátán felállitandó üveggyár létesitése már rövid idő kérdése csak az a fájdalom, hogy szép jövővel biztató vállalat részvényei nem maradhatnak a székelység között az általános elszegényedés folytán, hanem inkább a vállalkozó kereskedők zsebeibe vándorolnak.

Hanem ez örvendetes közlések mellett van fajdalmas is, mennyiben az 1878. évi üzem jelentésből az derül ki, hogy a bevétel a kiadások mellett oly csekély volt, hogy tiszta jövedelem nagyon kevés mutatkozott, részint a lanyha tél folytán a bükkfa vételben, részint a Reiter gyufagyára pangása folytán a fenyő üzemben.

Mi okból elfogadtatott az igazgatóság azon javaslata, hogy kivételesen ez évre a főerdészi évi 1200 frt fizetésből 400 frt és az erdőőri 200 frt fizetésekből 50—50 frt törlesztessék, remélvén, hogy a jövő években jövedelem szaporulat mutatkozván, a rendes fizetés is megadható lesz.

Eszmecsere fejlődött ki a tiszta jövedelem hova forditásáról is, s itt tudásul vétetett az igazgató ur azon felvilágositása, hogy mióta a havasügy a moztani rendszerben kezeltetik, a tiszta jövedelem jótékony czélokra forditandó az alapszabályok értelmében. Nevezetesen a társulat részvényes 5000 frtig a felállitandó kiskirtokosok földhitel intézetének, 200 frtig tagja a székelymüvelődési egyletnek stb. most pedig a magyarországi árviz sujtottak javára 100 frtot utalványozott, s a takarékpénztárba is jelenleg 800 frt van betéve. Végül elhstároztatott az alapszabályok azon módositása, hogy a tagok ne 3, hanem 6 évre választassanak, és hogy azon községek, melyek eddig ketten küldöttek egy követet, ezután mindenik külön küldhessen egyet, mely által a tagok jelenlegi száma 6—7 taggal növekedni fog.

J.

A törvényhatóságokból.

Háromszékmegye rendkivüli közgyülése 1879. márczius 29. és 30-án.

Főispán ur a szép számmal összegyült közgyülésbe a szokásos módon meghivatott és röviden előadva a rendkivüli közgyülés tárgyát, t. i. ő Felségének april hó 24-én bekövetkező ezüst menyegzőjök megünneplése czélját, igen szépen jelezé azt, hogy ezen országos ünnepet egy országos gyász előzé meg, melynek enyhitésében kivánja a király atyai részvét az iránta érzett ragaszkodás kifejezését megtalálni.

Ez után az alispáni jelentés következett, melyet pár igénytelen megjegyzéssel a közgyülés tudomásul vett, — mig az árvaszéki elnök jelentése kapcsában Veres Gyula által azon interpellátió tétetett, hogy van-e tudomása arról, hogy az árvai összesitett pénztár kölcsönkérőinek az utalványozások kiadatnak anélkül, hogy gondoskodva lenne a szükséges összegnek készletben tartásáról is? — Ugy az interpelláló, mint a közgyülés is tudomásul vette az árvaszéki elnöknek erre adott válaszát, hogy az utalványozások azon jogos reményben adattak ki, miszerint a künn levő árvapénzek is azoknak megfelelőleg fognának befolyni, s miután ez nem történt, gondoskodni fog az árvaszék, hogy ilyszerü megtorlódások jövőben ne történhessenek. Főispán urnak ugyanezen ügyre vonatkozólag azon nyilatkozatát, hogy felügyeleti jogánál fogva erre vonatkozólag már intézkedett is, a gyülés megnyugvása jeléül éljenzéssel fogadta.

Ezután következett az állandó választmány javaslata az ezüst menyegző ünnepélyének ő Felsége a király ohajtásának tekintetbe vételével leendő megünneplése tárgyában, mit a közgyülés elfogadván, meghatározta:

1) Hogy külön-külön üdvözlő felirat küldessék ugy a király, mint a királyné ő Felségeikhez, még pedig egy müintézetben külön készitendő külalakban.

2) Hogy ugy a városok, községek, testületek, mint szintén a polgárok is a szerencsétlen vizkárosultak felsegélésére adakozásra szólittassanak fel.

3) Hogy az ünnepély napján minden hitfelekezetek istenitisztelelet tartsanak.

4) A megyének — mint ilyennek, nem lévén semmi külön jövedelme és mégis hogy a királyi szózat felhivásának a közgyülés testületileg is megfelelhessen, egy azonnal kibocsátott aláirási iven begyült összeg, mint Háromszékmegye adománya, küldessék fel, fele részben a szegedi vizkárosultak részére.

Ezután következett báró Kemény Gábornak földmivelés, ipar- és kereskedelmi miniszterré lett kinevezése alkalmával a törvényhatóságokhoz intézett nagyfontosságu körirata, melyben fejtegetvén a tárczája körében tartozó állapotoknak országos állását, — hogy azoknak fejlesztését, javitását eszközölhesse, támogatásra hivja fel a törvényhatóságokat. Ezen leirat örvendetes tudomásul vétetett s hogy a megye e felhivásra a megye viszonyainak számba vételével kimeritőleg felelhessen, illetőleg véleményt adjon: egy több tagból álló bizottságot nevezett ki az alispán elnöklete alatt, azon utasitással, hogy munkálatát rövid időn adja be. Ugyanezen bizottsághoz utasittatott Udvarhely megyének szabályrendelete a községi és birtokossági vagyon kezeléséről.

A közlekedésügyi miniszter azon leiratát, hogy utjaink ezen évben 3000 frttal segélyeztetnek, mint szintén, hogy a nyén-bodzai utnak kiépitésére 7000 forintot adományozott, tudomásul vette.

Ugyanezzel kapcsolatosan bemutattatott a megyei közmunkaköltség-előirányzat, mely szerint az összes bevétel 15,000 és nehány száz forint, a kiadás ugyanannyi; s miután e szerint az év végével e semmi feleslег nem marad, előregondoskodásból meghatároztatott, hogy jelen évre a hidak kiépitésére bizott összegeket be fogja szedni.

Ezután következett a kézdi-vásárhelyi gyógyszertárak ügye és a megye névszerinti szavazással kimondta, hogy egy harmadik gyógyszertár felállitásával a meglevőknek is megélhetése veszélyeztetik.

Nagyobb vitát keltett még a sepsi-sztyörgyi piaczi vámtariffa, melynek némely tételein módositani kivánta a közgyülés.

Ennyiből állott a fontosabb ügyek sorozata. A többiek községi költségvetések és számadások voltak, melyek közül fontos volt a polyáni vagyonállás ügye; ennek megvizsgálására külön bizottság küldetett ki s egyszersmind az elöljáróság felfüggesztetett. Ezen szegény községet lelkiismeretlen emberek oly bajokba vitték bele, hogy a közgyülés egy sarkalatos kötelességét teljesité, midőn annak megmenthetése czéljából maga vette kezébe ügyét.

Egy érdekes medve-vadászat.

Dósa Sándor a „Marosvidék“-ben a következőket irja:

Makfalva, 1879. márcz. 30.

E hó 23-án reggel 4 órakor — a háziaktól elbucsuzva — Elek bátyámmal — kellő elemózsia s holmi sziverősitők társaságában — szekérre ültünk, hogy 6 órára Ilyés-Mezőre — a találka helyére — pontosan megérkezhessünk; — de mily nagy volt bosszuságunk, hogy ott, a vidék hires Nimrodjai közül senkit sem találtunk; de mi azért nem csüggedénk el, ha idáig jöttünk, hadd lássuk a medvét!

Röviden falatozva utra keltünk — s mintha előre éreztük volna a találkozás nehéz perczeit — magunkba mélyedve haladtunk feljebb a régi Maros-szék ős havasa közt; csaknem 4 órai fárasztó gyaloglás után, a tekeres Juhod patakán — kitől hogy lehetett — átkelve, a Málnász patak oldalán kijelölt állásainkhoz értünk s egymástól 80 100 lépésre egy-egy fa törzs mellett helyet foglaltunk; összes fegyverzetem egy hátultöltő- és egy békanyuzóból állott, — bátyámnál 2 kétcső volt.

---

tem bele, de hát lehet-é azt várni egy fiatal szobacziczustól, hogy kitalálja, miszerint a nézők között olyan nők is vannak jelen, kiket kimélni kell?.. Nem találja el, ezt hallva, minő gondolatom támadt egyszerre? Azt mondtam, hogy e gyermeket kissé magaménak is mondhatom . . . A tilalom daczára, bé akarok menni a beteghez, belépek a szobába s kijelentem az atyának, hogy én akarok a gyermek keresztanyja lenni. . . .

Miette, ki türelmetlenül hallgatta ez elbeszélést, most végre közbeszól:

— János, ide két lépésnyire megállt. Ha nem jön kisasszony, a városszolgák ismét elkergetik helyéről.

— Jól van, megyek. Isten önnel.

— De hát a vége mi lett?

— Az, hogy az anya és gyermek mindketten jól vannak. Innét két lépésre, a Rongemont szállodában. . . Ujból is, isten önnel!

Marczel hirtelen megragadta a nő karját, tán egy kicsit igen is hevesen:

— Mit mondott kegyed? A Rougemont szállodában?

— Igen, ott.

— Az atya nagy, magas fiu, szőke szakállal, széles vállakkal; az anya kis, barna nő . . .

— Igen, ugy van.

— Ö az, René! és neje! páholytársaim! Jól mondták nekik, hogy ez az utazás nagy meggondolatlanság részökről . . .

— Oh! ez aztán váratlan szerencse! Ön lesz a keresztatya, komák leszünk . . ,

E perczben Miette ijedten felkiáltott:

— A városszolgák itt vannak! s azzal maga után vonta urnőjét, anélkül, hogy bevégezni engedné megkezdett mondatát. Marczel mozdulatlanul maradt helyén, pár szaggatott felkiáltás által adva jelét mély elképpedésének.

Csak midőn körülvéve látta magát a kiözönlő nép által, mely a szini-előadás végeztével, sietős áramlással oszolt szét a boulevard-on, gondolt ő is a hazamenetelre.

Lassu léptekkel közeledett a Rongemont szálloda felé s a bejárat előtt megállott; a kapu bé volt már zárva s egy ablakban sem látszott világosság; megfogta a csengettyűhuzót, de nem csengetett:

— Valyon nem leszek-é most nekik alkalmatlan, a helyett, hogy valami hasznukra lehetnék? Csak ügyetlen zavart fognék lenni; a nőtlen ember nem ád semmit az ilynemü dolgokhoz. Nem! inkább megirom barátomnak, hogy valamely sürgös foglalkozás visszatartott a kiadóhivatalban. S azzal eltávozott. .

A város minden tornyában elharangozták volt már a delet, midőn másnap, Marczel végre elhatározván átlépni a szálloda kapuját, gyengén kopogtatott az első emelet egyik ajtóján. Hallgatódzott, várva a feleletet. Halkan, de nagy élénkséggel beszéltek a szobában; selyem ruha suhogása, mely elegáns hölgy jelenlétét árulta el, vegyült az elnyomottan kiejtett szavak közé:

— Hátha most elmennék, hogy később térjek vissza. . .

S már tett is egy lépést a lépcsők felé.

— De még sem, igen nagy ostobaság. Én máskor nem szoktam félénk lenni.

Egész határozottsággal kopogott ismét; az ajtó abban a perczben megnyilt s Marczel szemben találta magát Johannával, ki elsuhanva mellette szólt:

— Jó reggelt komám uram!

(Folytatása köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Alig, hogy rendbe szedtük magunkat s a helyet szemügyre vettük, hát egyszer csak a szemközti oldalon — szélmalmat hajtható iszonyu szuszogással — ereszkedik lefelé egymás után 5 maczkó, 1 öreg és 4 bocs; mulatságos volt nézni, mint tóritgeti az öreg a kölyköket maga előtt, az engedetleneket egy-egy gyöngéd legyintéssel utasitva rendre, mit az illető elfojtott morgással vesz tudomásul — más helyzetben nevetésre fakadtam volna, de igy csak elmosolyogva magam, gondolám: ez kissé mégis sok a kivánt áldásból, de csak jöjjenek s mintha hivásomat meghallották volna, egy percz alatt mellettem illetőleg körültem voltak. Egy pillanatig habeztam, hogy melyiket lőjjem, — de kiválasztám az, öreget 10—12 lépésre lehetett; — lövök . . . s az öreg isszonyu bőgéssel felfordul, a melletle levő egyik bocsot torkon ragadja, talán azt hivé, hogy a lövés helyett ő csiklandozá meg oldalát, — a bocs is bőg, mintha nyuzták volna s egymás hátán, de egymást el nem eresztve hengeredtek felém. Pillanatra feledém veszélyes helyzetem s gyönyörködve néztem e mulatságos jelenetet; — de 5 lépésre tőlem a tömeg megáll, az öreg hirtelen felugrik, velem farkas szemet néz; ha valaha féltem, ugy e pillanatban igen, de az egész csak egy borzongásból állott; azonban másodszor lőni nem mertem, féltem, hogy kezem reszket, nem talál biztosan; több lövés a csőbe nincs, körültem senki, csak az öt medve és aztán . . . végem van; az első csőt meg akarom tölteni — kissé bajosan megy — s mire készen lennék, az öreg egy ugrással eltünik szemem elől a fák között.

Bátyám, hallva a lövést és bőgést s látva, hogy öt maczkóval van bajom — velök szembe szaladva — segitségemre siet; de ime előttem még az egyik bocs s épen inalni akar az öreg után, czélba veszem, puff . . . s borzasztó bőgéssel, sziven találva összerogy; felállni már nem tud, csak fogait csikorgatja s lábait nyujtogatja felém.

Az öreg hallva bocsa bőgését — visszafordul, megpillantom s lövök; de már messze leve, nem találtam; bátyám lő puff, puff, a medve bőg, felfordul; én hurráht kiáltok — az hivók ennek sem kell több — de az öreg felszeszpetelődik, fegyvereink töltetlenek, ám azért az ijedtségnek — részünkről — semmi jele; de nem ugy ám a medvék részéről, mig bátyám a másik fegyvert kezébe kapná és én töltenék, az öreg egy szikla megett eltünik; ne hadd! utánna! A tetőn még egyszer felbukkan egy bocs, bátyám lő . . . az előbbiekhez hasonló bőgés, felfordulás, szaladunk oda . . . egy csomó vér, egyéb semmi.

Egy negyedórai fáraszló üldözés után — hol az övig érő hóban 4 kézláb mászva, hol a meredek, fagyos sziklán orra bukva — reményt vesztetten visszatértünk az én kedves bocsomhoz, mely akkor már rég bucsut mondott ez árnyék-világnak, körülte elhelyezkedénk s vigan ültük meg torát.

Kellően kipihenve magunkat, ujra neki estünk a hegynek, folytatni az üldözést, de hasztalan: ámbár a csapás mindkét oldalán vérzett s helyen-helyen az öreg — már nem birva magát — hason is csuszott, még sem érhettük be őket, visszafordultunk s estére kelve teljesen kimerülten érkeztünk be Illyés-Mezőre.

Vacsorára volt ott marha- és disznóhus elég, de nem volt étvágy hozzá, mindenki a medve-tokány után áhitozott. Egyik kerülőné rögtön neki is fogott s a máj-, sziv- és veséjéből készitett egy jó nagy bográcscsal — hosszu vad lére — eleinte undorodtam hozzá nyulni s ha más találja meglőni, talán meg sem kóstolom — de igy első medvémből, hogy ne egyem? — olyan nincs; hozzá fogtam s mondhatom jobbat még csak a husából ettem.

Másnap reggel a kerülőket kiküldöttük a medvéket megkeresni, de a frissen hullott hó betakarta nyomukat s most Isten tudja hol alusszák utolsó álmukat; felette fájlaljuk, hogy kénytelenek vagyunk bőrüket igy engedni át az enyészetnek.

Nem lévén — kézügyben — mivel, nem mérhettük meg a bocs sulyát, de 2—2 ember felváltva ugyan csak emelt utánna, — kifeszitett bőre pedig, van akkora mint egy vendéglői paplany.

Dósa Sándor.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. april 4.

— **A nemzet hazafiságához** és emberbaráti szeretetéhez folyamodunk itt ujolag szerencsétlen alföldi testvéreink érdekében. A király, a legelső magyar ember könnyei lehetlen, hogy könnyre ne fakasszák e hon minden gyermekét s a fájdalom, melyben ő vele egy világ osztozik, ne nyilaljon a magyar ember szive mélyébe. Az anyát, ki ölelve gyermekeit élve temettetett a hullámok közé, nem támasztja életre a részvét, de a kiknek egy élet keresménye pusztult el s keserübbé lett számára az élet, mint a halál, a nemzeti és emberbaráti szeretetnek kell letörülni könnyeit. Külföld meginditó módon fejezte ki részvétét a szerencsétlen idegenek iránt, legyen a nemzet könyörületes saját vére iránt.

— **A királyi pár** ezüst lakodalmával a budapesti nemz. szinháznál előadandó „Erzsébet" czimü dalmüből már kiosztották a szerepeket. A főbb szerepeket Malczkyné, Kordin Mariska (Kolozsvár szülötte), Perotti, Maleczky és Ney fogják játszani. A diszletek is nagy részben készen vannak és igen fényes kiállításuak.

— **Szinházunk** a királyi pár házassági jubileuma alkalmával ugyanazt a darabot fogja szinrehozni, melyet a budapesti nemzeti szinház. A darab czime „Hős Pálfy" s Jókai azt tudvalevőleg egyenesen ez alkalomra irta; terv szerint az ország minden szinpadán ugyanez a darab fog előadatni e napon (t. i. april 23-án). Ugyanez alkalommal szinpadunkon egy fényes allegoriai képletre készülnek; a képlet az erdélyi részekből az összes nemzetiségeket és néposztályokat fogja feltüntetni, az illető osztály vagy nemzetiség jellemző costumejében, a mint a királyi párnak alattvalói hódolatukat mutatják be. Az intendatura mindent elkövet, hogy e képlet minél impozánsabb legyen. Az april 23-i előadást megelőzőleg szintársulatunk egyik női tagja — valószinüleg Boér Hermin k. a. — egy költeményt fog szavalni, melyet Szász Béla egyetemi tanár s lapunk t. belmunkatársa irt ez alkalomra. A költemény czime: „Három könycsepp." April 24-én szintén lesz egy alkalmi költemény, mely az ujabb költő-generatio egyik közöttünk élő tehetséges ifju tagjának tollából került ki. Egy szóval: a kolozsvári nemzeti szinház az uralkodó pár házassági jubileuma alkalmával méltó kifejezést fog adni a közhangulatnak.

— **Nemzeti szinház.** Tegnap este szinházunkban egy uj kétfelvonásos vigjáték került szinre. Czime: „A mellszobor". Edmond About elbeszélése után irta Czell F., forditotta Gabányiné. A bécsi udvari szinház azon repertoire-darabjai közül való, melyeken a Hoftheater habituéi meglehet jól el tudnak többször is mulatni, de a mi provinczialis izlésünk bizony nem sok mulatságost talál bennök. Ha egyszer-kétszer „élveztük", azután bizony nem igen szoktuk többet megnézni. Mindez természetesen nem akarja épen azt jelenteni, mintha a tegnapi ujdonság a nem nagyszámu közönséget ne hangolta volna derültségre; kétségtelenül vannak a „Mellszoborban" igen ügyesen kidolgozott jelenetek s vagy egy-két jó alak, — Michaudné, Risotto s a két kérő, — amelyek és akik egy pár comicus helyzet s nem épen pattogó, de azért eléggé szikrázó élcz segélyével ha nem is folyton, de olykor-olykor hangos derültséget kelthetnek a nézőben, kivált ha jól van hangolva. A közremüködők a legjobb akarattal igyekeztek is e részleteket kiaknázni s különösen Krasznainé (Michaudné), Gabányiné (Risotto), Gabányi (De Marsal), és Mihályfi (Des Tournois) igyekezetét csak elismeréssel registrálhatjuk, ámbár az egész előadás mindenesetre nagyobb hatást is tehetett volna, ha egy kissé öszszevágóbb, gyorsabb lett volna. Ami a forditást illeti, jó magyaros, folyékony nyelve van s előnyösen mutatta be a forditót: Gabányiné asszonyt, ki tudvalevőleg jelenben még nem tagja szinházunknak, de májustól kezdve a naiv szerepkört fogja elfoglalni.

— **Marósvásárhelyi apró hirek.** Virágvasárnapi országos vásárunk (ápril 3-án) igen silányul ütött ki. A szép idő daczára nem volt látogatott piaczunk. Gabona — különösen a Mezőségről — igen sok, vevő pedig nagyon kevés volt. A baromvásáron 2182 darab szarvasmarha és 288 db. ló árusittatott el. A marha közepes, a ló nagy árban kelt el. — Maros-Tordamegye ápril 7-ikén tartja tavaszi törvényhatósági közgyülését. — Sztupa Andor szintársulata ápril 6-án tartja az utolsó előadást városunkban, a honnan Brassóba távozik, hol a husvéti ünnepeken szándékozik megnyitni az előadások sorát. — Fillérestélyeink érdekes müsorozat mellett szépen sikerülnek. April 1 én 104 frt folyt be a jótékony nőegylet és árvaház pénztárába, mely összegből — a kiadások levonása után — egy harmadik rész a szegedi vizkárosultak javára fordittatik, valamint minden fillérestélynek egyharmada ezen nemes emberbaráti czélra van a rendezőség által fölajánlva, mig az első fillérestély egész jövedelme — csaknem 200 frt — a szegedi vizkárosultak javára küldetett el. — Az uralkodó pár ezüst lakodalma alkalmával egy társas-estélyt szándékoznak rendezni városunkban szintén a szegedi vizkárosultak javára. Ugyanezen czélra ápril 8-án mükedvelői előadás lesz, melyről annak idejében fogjuk értesitni a „Kelet" t. olvasóit. K.

— **Torma Károly** egyetemi tanár, a dézsi polgári iskola számára régebben adományozott 629 db könyv és 336 drb ásványgyüjtemény kiegészitésére ujabban 90 kötet és 195 füzet könyvet küldött, azon kijelentéssel, hogy könyvadományát évről évre tehetsége szerint pótolni kivánja.

— **Egy hat éves gyermek öngyilkossága.** Nagy-Dorogon (Tolnamegye) mult hó 22-én Kis István nevü 6 éves gyermek a rosz bánásmód miatt, melyben részesült, a Nagy-Doroghoz mintegy felórára fekvő Sárviz-csatornába ölte magát.

— **Budapest** legidősb embere a szegények házában van. György Jánosnak hivják, 1775-ben született Komárom-megyében, és igy most 104 éves. Huszonkét évig mint huszár szolgált Grasalkovich hgnél Gödöllőn; aztán a fővárosi utczaseprők felügyelője volt egész 1876-ig — százegy éves koráig. Még mindig igen jó egészségnek örvend. Soha sem volt beteg, és — sohasem dohányozott.

— **Beszakadt a tanterem.** Esztergalban, (Zalam.) a napokban ép akkor szakadt le a tanterem padlásának fele, midőn a teremben Németh Imre tanitó 60 tanitvány közt tanitással foglalkozott. Szerencsére a padlás azon két padra dült, melyekből a gyermekek ki voltak a táblához állitva, hol irással foglalkóztak. A gyermekeknek semmi baja sem történt, a tanitó fején megsérült.

— **A babona.** Angyalosról irják a „Nemeré"-nek: Községünkben a templom előtti keresztut közepében folyó hó 29-re virradólag valaki egy guzsalyt állitott fel s arra egy csomag kenderszöszt felkötve, — orsót szurt belé s az orsóba egy kenyértésztából alakitott pereczet akasztott. Maig még nem akadt ember e községben, ki a jelzett kuruzslást eltávolitani elég bátor lett volna. Kerüli azt mindenki, gyalog és szekérrel s ennélfogva nevezett utvonalon a járás-kelés kivált fogaton annál nehezebb, mert a „kuruzslás" közepén áll. — Miként az elterjedett hir beszéli, azért lett ez felállitva, hogy ha bárki legközelebb ahoz nyul, arra fogna szállani azon betegség, mely a guzsaly felállitóját kinozza. Épen levelemet akarám bezárni, midőn azon hirt vettem, hogy a templom előttihez hasonló guruzsa van a falu tulső végén is felállitva. Már most nem tudom, mit fogunk tenni, mivel ott az ut annyira keskeny, hogy a guzsalyos praktikát kikerülni szekérrel lehetetlen.

— **Madarász János** rablógyilkos elfogatása nagy sensatiót keltett a fővárosban. A közönség, mely a reggeli lapokból értesült az elfogatásról, már reggel igen nagy számmal ment ki az osztr. államvaspálya indóházához, lesve a gyilkos megérkezését; s csak akkor oszlott szét, midőn ki lett jelentve, hogy Madarász csak estére érkezik. Azonban számosan még ezzel sem érték be, hanem a rendőri épületet vették körül a hatvani-utczában s a rendőrségnek volt baja a kiváncsiak tömegét szétoszlatni, ami délfelé végre sikerült is. Az illető hatóságok megegyeztek abban, hogy Madarász megérkezése után a Fortuna épületbe fog szállittatni. Ami a gyilkes elfogatását illeti, erre vonatkozólag a következőket távirják: Madarászt tegnap este 9 órakor a főtéri Huszerl-féle szivartőzsdében Matzkó fodrász ismerte fel. Nagy rendőr azonnal letartóztatta és átadta Farkassányi budapesti és Boxberg aradi rendőr-közegeknek. Bilincsbe verték és a városházára kisérték. Urbányi aradi főkapitány azonnal vallatta és Madarász a következő részleteket adta elő: Ő Mártonfalvi Izidort álmában lepte meg, ugy mérte rá az első ütést, mire az ágyból kifordult a földre. Ő azután baltájának tompa élével több ütést mért rá. Ennek végeztével kutatott az éjjeli szekrényben; ott találta meg a Wertheim-kassza kulcsát. Kinyitotta a kasszát, kiszedte az abban levő pénzt és szivarokat. Majd a ruha és fehérnemü után látott, berakta a bőröndjébe. A rablott pénzt már elverte, csak 65 frtja van még belőle. Értékpapirok nincsenek nála. Vasárnap érkezett Aradra, és a Fekete Bárányhoz czimzett fogadóba szállt. Este az Arenakertben tivornyázott. Hétfőn szeretőjével Világosra rándult és onnét tegnap d. e. visszaérkezett. Ami az elrablott pénzt illeti, ez mintegy ezer frt lehetett. Ezen összeget Mártonfalvi egy fekete tárczában hordozta magánál. E tárczát a rablógyilkos szintén magával vitte. A meggyilkolt vagyonáról vettek föl hivatalosan leltárt, e szerint a Wertheim-féle pénzszekrényben 150,000 frtot képviselő értékpapirok, couponok s takarékpénztári könyvecskék találtattak. Dr. Mártonfalvi végrendeletét ma délután hirdették ki. Közvetlen örökösnek az elhunyt anyja van kinevezve. Megemlitjük még, hogy a hiányzó ruhaneműeket Madarász már a gyilkosság előtt ellopdosta és egy hordár közvetitésével elzálogositotta. Ugy látszik tehát, hogy Madarász lopáson kezdte és végül, hogy a lopott tárgyakért ne kelljen lakolnia, gyilkosságra vetemedett.

CSARNOK.

Különböző fák.

1. A csalfa. Ezen fát a növénytanban sehol sem találjuk megnevezve, pedig a világnak mind az öt részében előfordul. Alakja változó, majd alacsony terebélyes, majd sugár és karcsu; hajának szine nem csupán barna, mint más közönséges fáé, hanem fekete, szőke, Angliában igen gyakran veres s ha idült, mint a nyirfa haja ezüst fehérbe megy át. Levelei is vannak, de azok szine nem zöld, hanem többnyire rózsaszinü és illatos s nem csak őszszel válik meg leveleitől, mint más közönséges fa, hanem egész éven át minden időben, s ezt annál könnyebben teheti, mert az elhagyott levelek helyett ismét, legtöbbször azonban — poste restante — másokat kap. A mellett azonban, hogy ily gyakran levelesedik, — egész életén át csak egy virágzásnak örvend, miért is ha egyszer elvirágzott, bizony sokat veszt becséből. Természete hogy igen hajlékony, azonban nem lefelé hajlik, mint a szomoru füzfa, hanem hajlik tőled és hozzád, miért is azon kertész, a ki ily fát bir és ápol, igen óvatos legyen, és midőn kedvencz fája virágzásban van, jól felnyissa szemét, mert már sokszor volt reá eset, hogy az ideig is, mig a kertész félre pillantott, a hajlékony ingatag fa a szomszéd kertbe hajolt át, hajlékony ágaival a szomszéd kertészbe kapaszkodott és ez szakasztá le tüzes csókvirágát.

II. A tréfa. Uton utfélen tenyész, mint a gomba; sajnos azonban, hogy nem minden helyen diszlik. Természete, hogy mig finom, gyenge, addig jókedvet, nevetést, örömöt terem, ha azonban vastaggá növi ki magát, akkor szánalom, harag, aprehensió, sőt gyakran bosszu is lesz keserü gyümölcse. Ugyanazért annak, a ki ily fákat müvel, azon kell lennie, hogy gyenge fiatal, ne pedig vastag goromba hajtásokat hozzon. Legelső teendője tehát az illetőnek megismerkedni e fa természetével és megvizsgálni a talajt, hogy alkalmas-e a tréfa termesztésére. Más közönséges fa ugyanis termékeny gazdag talajban vastag, erős, — szegény, sovány talajban pedig vékony gyenge hajtásokat hoz. A tréfánál az megforditva van, mert ha azon talaj, melyben ez csirát ver, érett és termékeny, akkor hajtásai gyengék és finumak fognak lenni; ha azonban a talajban több szalma vagy korpa van, mint termő erő, akkor a tréfának oly vastag goromba kinövései lesznek, hogy világos nappal is minden ember beléjök ütközik.

III. A pofa. Mindig családi életet él, azaz maga egyedül soha sem fordult elő, hanem bár merre találjuk, mindenütt másod magával, párosával van. A tulajdonos bár merre megy, bár merre fordul, mindig e két kedvencz fája között sétál. E fának nincs haja, mint más közönséges fának, hanem bőre, mely gyakran annyira megvastagszik, hogy nem fog rajta semmi. E fa egy bizonyos tekintetben egyedüli a maga nemében, mert e fánál a tulajdonos is neheztelésssel veszi, ha tulajdonát elismerik és azért is haragra lobban, ha tulajdonát kétségbe vonják; igy például, ha az ember elég vakmerő volna valakinek azt mondani, hogy „az urnak pofája van," azért az illető halálos ellenséggé válnék, — ha pedig ismét azt mondaná az ember „az urnak nincs pofája," ezért legalább is párbajra hivná az embert. E fának tehát, még ha nincs is mellettök tilalom táblára kiirva, hogy „e fák sértése szigoru büntetés terhe mellett tiltatik," — legtanácsosabb békét hagynunk. —

IV-ik. A kofa. Ez a fa leggyümölcsözőbb fa, mert nem csak egyféle, de szebbnél szebb különféle gyümölcsöket ad, s körületét nem csak nyáron, de egész éven át gyümölcscsel találjuk megrakva, épen azért a legelső helyet vivta ki magának, mert mig gyümölcsösökben, kertekben, szőllők aljában nem találjuk, addig a városok, még a legnagyobb városok piaczai is ily nemü fákkal vannak beültetve. Ezen fák egész éven át a szabadban tenyésznek. Más fa akkor tenyészik legjobban, ha a termékenyitő eső, és a nap meleg sugara gyakorta éri; ennek a fának épen ellenkező természete van, mert ezen fa sem a napsugarát, sem a termékenyitő esőt ki nem állhatja, minélfogva is a hol csak egy ilyen ültetve van, ott egy nagy óriás paraplit látunk felette kifeszitve, mely védelmezi a napsugaraitól és az ég csatornáitól. Igy aztán 90—100 évig is elél és minden évben rendesen gyümölcsöt ad. Vigyázni kell azonban ezen fáknak elültetésénél, mert ha nagyon közel vannak egymáshoz ültetve, akkor ha közöttük egy kis fergeteg kerekedik, élénk ágaikkal azonnal egymásba kapaszkodnak és pedig oly erővel, hogy közönséges emberi erő azokat szét nem választhatja, hanem szakértőt, az az policzájt kell hivni az előbbi állapotba leendő sommás viszszahelyezés érdekében. Van egy másik faja is a kofának, ez nem a gyümölcsöt, de a helyett ad jó és rosz hirt, münyelven pletykát annyit, a mennyi csak tetszik.

V. Az akasztófa. Ez a legéletrevalóbb fa, mert más fát ápolnak, szaporitanak, tilalomtáblákkal oltalmaznak, még is gyökerestől kivesz, az akasztófákat pedig nemcsak nem mivelik, sőt statariumokkal irtják és még sem vesz a fajok, hanem inkább szaporodik és azok közt mindég nagyobb-nagyobb speciecek tünnek fel. Más fákat csak addig lehet egyik helyről a másikra átültetni, ha még fiatalok és kicsinyek; az akasztófákat pedig épen akkor kell egyik helyről a másikra átültetni, ha nagyok. Nagy akasztófák átültetésére alkalmas helyekként tüntek fel Lipótvár, Munkács, Lepogláva, Szamosujvár, Illava, Maria-Nostra stb. stb. Ezen helyek ugy be vannak már fásitva ily nagyszerü fákkal, hogy azokban ily nagy akasztófákból egész gruppok, faoskolák vannak. Ezen befásitott területek azonban séta helyekül nem szolgálhatnak, mert nincsenek a nyilvánosságnak átadva, és igy ezen nagy fákkal befásitott helyeken csak is a börtönőrök és porkolábok szoktak fel s alá sétálgatni. S—n.

„M. Lapok".

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás

a kolozsvári kisegitő-takarékpénztár forgalmáról marczius havában 1879. Bevételek: Pénztármaradék a mult hóról 99,556 frt 90 kr, 6 törzs betét à 50 frt 300 frt, betételek után 65,093 frt 57 kr, kamat, feldíj 8154 frt 52 kr, váltó úrlapért 112 frt 80 kr, 884 esetben visszafizetett kölcsön 286,311 frt 20 kr, összesen: 459,559 frt 9 kr. Kiadások: 873 esetben kölcsön 292,319 frt 03 kr, tisztviselők fizetése 1180 frt 1 kr, irodai kellékekre 187 frt 57 kr, váltó úrlapra 110 frt, kamat 187 frt 20 kr, segélyezésre 45 frt, napi biztosi megjelenésért 78 frt, betát visszafizetések 62,739 frt 38 kr, jótékony czélokra 650 frt, szegedi árvizkárosultak részére 500 frt, törzsbetét utáni kamat 1713 frt, feldíj 1934 frt 56 kr, pénztármaradék 97,885 frt 34 kr, összesen: 459,529 frt 9 kr. Kolozsvártt, márczius hó 31, 1879. Tauffer, Ferencz igazgató. Kozák Ede, pénztárnok. Geltch János, fő-könyvvezető.

Kimutatás:

A kolozsvári takarékpénztár részvény-társulat 1879. márczius havi üzlet forgalma. Bevétel: 312 besót után 56,539 frt 49 kr, viszszafizetett váltók 129,697 frt, visszafizetett előlegek 2809 frt, visszafizetett jelzálog kölcsönök 200 frt, befizetett kamatok váltó s előlegek után 3839 frt 50 kr, illetékek 1018 frt 44 kr, értékpapirok után befizetett kamat 2441 frt 25 kr, jelzálog kölcsönök után befizetett kamat 7475 frt 83 kr, visszafizetett elhelyezmény a bécsi első osztályu takarékpénztárból 21,043 frt 81 kr, elhelyezmény után befizetett kamat a bécsi első oszt. takarék pénztártól 154 frt 24 kr, házbér az intézet saját házai után 570 frt, állam-illeték előlegek után 11 frt 85 kr, összesen 225,800 frt 51 kr, pénztári maradvány február 28-ról 158,890 frt 89 kr, főösszeg 384,691 frt 40 kr. — Kiadás: visszafizetett betétek 227 tétel után 76,041 frt 84 kr, betéti folyó kamatokra 121 frt 85 kr, leszámitolt váltókra 150,610 frt, előlegek érték papirokra 6500 frt, jelzálog kölcsönökre 14,000 frt, tiszti fizetésekre 806 frt 66 kr, kezelési költségekre 17 frt, napibiztosi dijakra 40 frt, 1878. évi részvény kamat s osztalékra 2868 frt, elhelyezményekre helybeli pénzintézeteknél 10,000 frt, jótékonyczélu adományra 50 frt, bélyeg illeték betéti kamatok után 3 frt 66 kr, állam-illeték előlegek után 11 frt 85 kr, összesen 261,070 frt 86 kr, pénztári maradvány márczius 31-én 123,620 frt 54 kr, főösszeg 384,691 frt 40 kr. Kolozsvártt, 1879. márczius 31-én.

NEMZETI SZINHÁZ.

Bérlet 162-ik sz.

Kolozsvárt, szombaton, ápril 5. 1879.

SZÉP GALATHEA.

Operette 1 felvonásban. Irta Poly Henrion, zenéjét Souppé. Rendező Szilágyi.

Ezt követi:

Tiz leány s egy férj sem.

Operette 1 felv. Souppé Ferenczől. Rendező: Szilágyi.

Kezdete pontban 7 órakor.

A „KELET" magán távirata.

Feladatott **Budapesten** ápr. 4. 11 ó — p. d. e.
Érkezett Kolozsvárra ápr. 4. 11 ó 15 p. d. e.

Gróf Károly Londonban a szegediek érdekében alakult segélyegylet lakomáján egy angol-osztrák-magyar szövetségre emelt poharat, mely egyértelmü fellépésre vonatkoznék a keleti viszonyok által megszabott érdekekben. Beszéde nagy hatást tett.

Azon korábban közlött hir, mintha gr. Andrássy tiz ezer emberrel akarna a kelet-ruméliai megszállásban részt venni, teljesen alaptalan, egy-egy hatalmasságra csupán pár ezer ember esik.

Szlávy József tegnap képviselőházi elnökké választatott, az ellenzéknek nem volt vele szemben ellenjelöltje s 218 szavazatból 174-et kapott Szlávy.

Érték- és váltófolyam.

1879. április 4.

Magyar aranyjáradék	88.70.
„ kincstári utalv. 1 kibocsát	—.—.
„ „ „ 2 „	119.50.
„ keleti-vasut elsőbség 2 „	77.90.
„ „ állami kötvény 1876 év	68.—.
„ vasuti kölcsön	104.75.
„ földtehermentesitési kötvény	84.—.
temesi „ „	79.25.
erdélyi „ „	78.—.
horv. slavon „ „	87.—.
magy. szőlődézma váltság „	84.75.
Oszt. egységes államadósság papirban	65.—.
„ „ „ ezüstben	65.65.
„ aranyjáradék	77.15.
1860. államsorsjegy	117.50.
Oszt. nemzeti bank részvény	860.—.
„ hitelrészvény	246.25.
magyar. hitelbank	229.—.
Ezüst	—.—.
Cs. k. arany	5.52.
Napoleond'or	9.30.—.
Német birod. mark	57.35.
London	116.90.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Békésy Károly.

Rogeard Auguste

f. hó 8-án és 10-én tartandó két felolvasására a franczia irodalomból, a belépti jegyek **Stein János** könyv- és zenemü kereskedésében **kaphatók.**

Mindkét előadás d. u. 5 órakor lesz a tanácsház nagytermében, a hol pénztár nem lesz felállitva s igy jegyekről előre kell gondoskodni.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(218—5) (238—300)

Elsinger M. J.
Bécs, Neubau 2.
Zollergasse,

esőköpenye, kocsitakarók, ágybetétek, sátorkelmék

Sz. **822.** — 1879. (124) (3—3)

Árverési hirdetmény.

A Mocsi járás szolgabiróság részéről, ezennel közhirré tétetik, miszerint a járáshoz tartozó Marokháza községe összesitett és arányositott italmérési jog haszonbéri ideje folyó 1879. évi április 24-kén lejárván, minélfogva nevezett község összes korcsmajogai **1879. évi áprilishava 24-től 1882. évi ápril-hava 24-ig,**

folyó 1879. évi ápril-hava 16-án délelőtti 9 órakor,

a helyszinén Marokháza községében nyilvános árverés útján ki fog adatni, mire árverezni kivánók azon értesitéssel hivatnak meg, miszerint az azt illető részletes feltételek, ugy a bérbe adásra meghatalmazott marokházi birtokos Godolán János urnál Gyulatelkén, valamint bonczhidai t. ev. ref. lelkész Nagy Elek urnál megtekinthetők.

A mocsi járás szolgabiróságtól.

Mocson, 1879. márczius-hó 28.

CSOBÁNCZY PÁL, szolgabiró.

(128) (1—30)

Papier à Cigarettes

LE HOUBLON

MARQUE DE FABRIQUE C. C.

Fabrication Française

Pour éviter la contrefaçon suscitée par le succès sans précédent de notre Papier, exiger que chaque feuille porte le mot **LE HOUBLON**, et que chaque boîte soit revêtue de cette étiquette avec notre signature.

Le Papier **LE HOUBLON** se trouve chez tous les marchands et négociants en cigares et cigarettes.

CAWLEY & HENRY
À PARIS
Seuls Fabricants

Cawley & Henry
Prop^res du Brevet.

Csapó Sándor.

Tavaszi idényre
legujabb
férfi és gyermek
posztó és lemez kalapok,
női, férfi és gyermek bőr, brűnel
czipők,
a legjobb minőségben.

Husvéti öntözők

gyűrű 30 kr., szivar könynyen tölthetők 40 kr. csokrok 80 kr., 1 frt 20 krért, ónlemezben illatszerrel megtöltve 45 kr.

Illatszerek, kölni vizek és mindennemü **Toilett czikkek. Gyermek kocsik** igen csinos kiállitásban 10 frt 80, 13 frt 50, 16 frt, 18 frt.

(127) **Kaphatók:** (2—5)

Csapó Sándor

Nagy áru tárlatában

Kolozsvárt.

Vidéki megrendeléseket
a legpontosabban
eszközlök.

(120) (3—8)

Haszonbéri hirdetmény!

Köztudomásra hozatik, miszerint a brassai néhai Constantin Joan-féle mechanicus **Olajgyár**, a mely legjobb karban találtatik, minden hozzá tartozókkal és hasznavehetőségekkel együtt, **mától fogva egy**, vagy **több évekre**, a legkedvezőbb föltételek mellett, **haszonbérbe kiadó.**

A netán t. cz. válalkozni szándékozók ezennel felkéretnek, hogy ezen ügyben a brassai **„gr. kel. központi iskolák bizottságához“**, mint a fenemlitett **Olajgyár** tulajdonosához forduljanak.

Brassó, 1879. márczius-hó 25.

EISENHALTIGER CHINA-SYRUP
VON GRIMAULT & Co
APOTHEKER, PARIS

Sirop de Quinquina ferrugineux de Grimault & Cie Pharmaciens à Paris.

VASTARTALMÚ CHINA-SZÖRP

Grimault és társa párisi gyógyszerészektől.

A China-héj egyike a legkitünőbb erősitő-szereknek, a minőkkel az orvosi kincstár rendelkezik. Hatályos elvei itt a vassal legoldhatóbb alakban egyesitvék, e szert tehát gyönge nők és gyermekek is könnyen megemésztik. Különösen eredménydúsan alkalmaztatik a **sápkór, vérszegénység s a havi tisztulás, rendetlenség** eseteiben. Üdülő éltes személyeknek, a kik ismét erőre óhajtanak vergődni, legmelegebben ajánlható e szer.—

Főraktár **Bécsben:** Nagyban szállitásra Raabe Brunónál, Bäckerstrasse 1; Röder Fülöpnél, Wienstrasse 15.— Főraktár Magyarországra nézve **Török József** gyógyszerésznél Budapesten.— **Kolozsvártt: Wolff J.** és **Dr. Hintz G.** gyógyszerész uraknál. (422—17) (16—18)

Huszonhét éven át jónak bizonyult!

Anatherin- szájviz.

Dr. POPP J. G.-től cs. kir. udvari fogorvos
Bécs, Stadt, Bognergasse 2.

Minden más fogvizeknek eleibe teendő mint óvszer a fog és szájbetegségek ellen, a fogak korhadása és ingóvá válása ellen, kellemes iz és szaggal, a foghust erősiti s mint hasonlithatlan fogtisztitó szer szolgál.

Hogy ezen közkedveltségü s nélkülözhetlenné vált készitmény minden körök által megszerezhető legyen, különböző nagyságu palaczkokban van és pedig 1 nagy palaczk 1 frt 40 krral, 1 középszerü palaczk 1 frtval és egy kis palaczk 50 krral.

ANATHERIN-FOGPÁSTA, a fogak tisztitása és épentartására, a kellemetlen büz és a fogkő elháritására. Ára egy üveg szelenczének 1 frt 22 kr.

Dr. POPP ILLATOS FOGPÁSTÁJA, a legkitünőbb szer a **szájüreg** és **fogak ápolása** és **fentartására**. Ára darabonkint 35 kr.

NÖVÉNYI-FOGPOR, tisztitja a fogakat, eltávolitja a fogkövet s a fogmáz nyer fehérségében. Ára dobozonkint 63 kr.

Dr. POPP FOG-ÓLMA, a lyukasfogak önkitöltésére.

ILLATOS NÖVÉNYI SZAPPANOK, az arczbőr szépitése és javitására, s minden bőr tisztátalanság ellen jónak bizonyult, lepecsételt eredeti csomagokban 30 krral.

SZIVES TUDOMÁSUL!

A hamisitástóli oltalmazás végett figyelmeztetik a t. cz. közönség, miszerint az **Anatherin-szájviz minden palaczkjának** a nyaka védjegygyel van ellátva, (Hygea és az anatherin készitmények czége), valamint azonfelül még minden **palaczk** egy külboritékkal van ellátva, mely világos viznyomatba a birodalmi sast és a czéget tartalmazza. (54) (3—11)

Kapható: **Kolozsvártt: Wolff J., dr. Hintz Gy., Biró J., Valentini és Széky M. gyógyszerészeknél és Csapó S. kereskedésében.** B.-Hunyadon: Holczer, gyógysz. Beszterczén: Fleischer, Tergovits Ed., Scholtesz gyógysz. Bethlenben: Bernádi, gyógysz. Brassóban: Schuster gyógysz., Jekelius gyógysz. Déésen: Róth Pál gyógysz., Déván: Lengyelnél. Gy.-Szt.-Miklóson: Bogdán gyógysz. Gy.-Fehérvártt: Mihelyes, gyógysz., Fröhlich gyógysz. Lekenczén: Scheint Fr. gyógysz. Magyar-Láposon: Breuer P. gyógysz. M.-Vásárhelytt: Jenei A. gyógysz. Fogarasi D. és Bucher M. Medgyesen: Pelbert, Breckner C. gyógysz. Nagy-Enyeden: Oberth J. gyógysz. N.-Szebenben: Müller gyógysz. Stengel J., Thalmáyer Fr., Reisenberger Fr. Sz.-Ujvárt: Placsintár és fia gyógysz. Szász-Régen: Schaser F. gyógysz. Szászvároson: Fuhrmann, gyógysz. Reckert C. gyógysz. Segesvártt: Fr. Teutsch J. B., Misselbacher. S.-Szt. Györgyön: Csutak testvérek, Ötvös és Beteg. Tekében: Wagner, gyógysz. Tordán: Wolff, gyógysz. Trajanovits gyógysz. Zilahon: Weiss gyógysz.

(114) (3—14)

Dreher Antal.

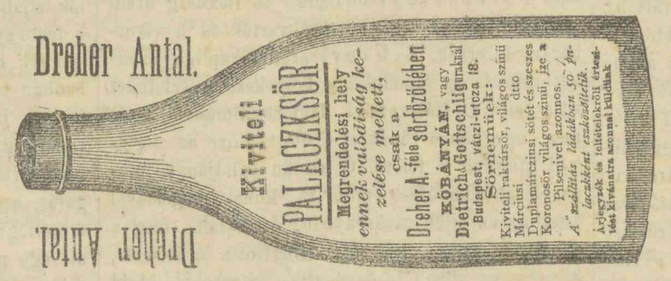

Dreher Antal.

SÁRGA KRISTÓF

fehérnemü és vászon-raktára
KOLOZSVÁRT,
(bel-középutcza, kisegitő alatt.)

Külföldi nagy kereskedők és gyárosokkali egyenes összeköttetésemnél fogva azon kellemes helyzetben vagyok n. érd. vevőimnek **kezesség mellett,** legjutányosabb áron valódi árukkal szolgálni.

Raktáromban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-ingek, chiffon, creton és madepolan szövetből, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 frt 50 krig.

Férfi szines-ingek, angol oxford, creton és madepolan szövetből 100 különböző mintára, jó szintartó 70 krtól, 2 frt 60-ig.

Szines és fehér gyabjú alsó-ingek és nadrágok 70 krtól 5 frtig.

Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemü szabású, legjobb len és pamut vászonból 70 krtól, 2 frt 50-ig.

Férfi legújabb gallérok és **kézelők** 4 rétü legjobb chiffon szövetből párja 40 kr.

Férfi szines-szél ü selyem, — len és pamut **zsebkendők** szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól, 7 frtig.

Valódi len fehér-zsebkendők 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól 7 rrtig. (387—8) (48—*)

Női-ingek len és pamut vászonból, sima himzet vagy redős, 1 frtól, 5 frtig.

Női háló reklik, 1 frtól, 5 frtig, fökötők len és chiffon vászonból 40 krtól 80-ig.

Női alsó-szoknyák és **nadrágok** 90 krtól, 7 frtig.

Női piquet reklik, nadrágok és **szoknyák**, 1 frt 50 krtól 5 frtig.

Függöny neczek. gyapju és pamut takarók, paplanok, madráczok mely utóbbiakból különösen nagy raktárt tartok.

Legujabb szerkezetü **esőernyők,** 1 frt 40-től 15 frtig.

Fehér és szines **harisnyák**, gyapjú, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól, 1 frt 50 ig.

Legujabb **nyakkendők, posztó, szarvasbőr és glacé kesztyük, nadrágtartók, harisnya-kötők, órasinorok sat,** legjutányosabb árban.

Fehér és szines-asztalnemü, mindenféle len és pamut vászon szin-tartó creton, oxford és madepolán,

szines ingszövetek

1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtáju chiffon, creton és madepolan **fehér ingszövetek** 80, 1.55 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig,

sima, himzett és redős

len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 frtig.

Len és chiffon himzett stráfok és betétek, kötő, varró, himző-pamutok és czérnák, ujjon szülöttek részére fökötők, téklik és takarók sat.

Továbbá elvállalnk kiházasitás, vagy magán szükségre kivánt fehérnemüek pontos elkészitését; kitünö szabás és jó összeállitásra legnagyobb figyelem van forditva.

Megrendeléseket, nyak bőség, vall- és ujjahossza papir szeleten pontos mértéke beküldése mellett saját felelőségemre azonnal teljesitek, mely esetben árát és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégitő az érte fizetett összeget vissza szolgálom, vagy másokkal kivánatra kicserélem.

Legfőbb törekvésem n. érd. vevőim bizalmát továbra is kiérdemelni és azt megtartani alázatos szolgája:

Sárga Kristóf.

Stein János

erdélyi muzeum-egyleti könyvárus és kiadónál megjelent és ugyanott kapható.

KÖZSÉGI FAISKOLA.

Alapvonalok a gyümölcstenyésztésre.

Községek, néptanitók, gazdák számára irta **Kócsi Károly**, a kolozsvári ev. ref. főtanodában a természetrajz r. tanára.

(A szöveg közé nyomott 58 ábrával és egy tervlappal.) Nagy 8-adrét. X. és 200 l. Ára 1 frt 50 kr.

TARTALOM: Előszó. Bevezetés. **I. szakasz. Egy faiskola munkái.** I. Hogy feküdjék a faiskolának szánt hely s milyen legyen talaja? 2. A faiskola nagysága, beosztása, elkészitése. 3. A földforgatásróli rigolirozás. 4. Trágyakészités. 5. Hogy szerzik a jó vadfát? 6. Hogy növelik a jó vadfát? 7. Egy faiskola kellékei. 8. Előkészületek az oltovány s beállitására. 9. Mikor szedjünk oltó galyat? 10. Az oltás vagy nemesités módjai. *A)* **Párositási módok.** *a)* Egyszerü párositás. *b)* Egyszerü nyelvezés. *c)* Kettős nyelvezés. *d)* Lapozás. *e)* Nyergezés. *f)* Kettős nyergezés. *g)* Oldaloltás. *h)* Völgyelés. *B)* **Nemesitések hasitással.** *a)* Féloldali hasitás. *b)* Egész hasitás. *c)* Héj alá oltás. *C)* **A szemzésről.** 11. Teendők a nemesités első évében. 12. Hogy növelünk lágymagvu gyümölcsoltványokat? *a)* Első év. *b)* Második év. *c)* Harmadik és negyedik év. *d)* Ötödik év. 13. Hogy növeljük föl a csontárosokat? **II. szakasz. A loborfa. (piramis) növeléséről. III. szakasz. A gyümölcsfák ültetéséről.** 1. Minő égalj alatt és mily fekvésnél tenyész a gyümölcsfa legdusabban? Mily talaj kell a gyümölcsfának? 3. A gödörkészitésről. 4. Ültetés előtt. 5. Hogy kell ültetni a gyümölcsfát? 6. Az uj gyümölcs későbbi kezeléséről. **IV. szakasz. A metszésről.** 1. A metszés czélja. 2. A fák rügyeiről. 3. Ágak, galyak. 4. A gyümölcsrügyek és fészkek. 5. Tavaszi metszés. 6. A nyári metszés. **V. szakasz. Régi gyümölcsösök munkái.** 1. A vén fák tisztogatásáról. 2. Hogyan kell a vén fát megifjitani? 3. A fák trágyázásáról. 4. A terméketlen fákról. 5. A fák betegségei. *a)* Perzseny. *b)* Rák. *c)* Mézga. **VI. szakasz. A fák ellenségeiről.** *A)* **Tavaszi ellenségek.** 1. Bimbófurkár. 2. Rezes eszelény. 3. Közönséges cserebogár. 4. Szőrös és kopott porodár. 5. Galagonya özöndék. 6. Gyűrüs Potrócz. 7. Sárgafaju gyapjász. *B)* **Nyári ellenségek.** 1. Csonti Velész. 2. Oltási Velész. 3. Alma Iloncza. 4. A korpárok. *C)* **Őszi ellenségek.** 1. Téli Törkény. 1. Nagyétü Pogányka. *D)* **Téli ellenségek. VII. szakasz. Mily gyümölcsfajokat szaporitsunk?** *A)* Almák. *B)* Körték. *C)* Szilvák. *D)* Kajszik. *E)* Őszi baraczkok. *F)* Cseresnyék, megygyek. **VIII. szakasz. A bogyós gyümölcsök miveléséről.** 1. Az egresről. 2. A veresszőlőről. 3. A málnákról. **IX. szakasz. A téli estékre.** 1. A fák legapróbb alkatrészéről. 2. A fa szerkezetéről. 3. Miből áll a fák hamva. 4. Hogy jut a táp a fába?

E müre feleslegessé tesz minden dicsérgetést azon elismerés, melyet a kormány részéről nyert, ugyanis: a m. kir. oktatásügyérség az erd. gazdasági egylet elöterjesztése folytán, a rendelkezése alatt álló ily czélu alapból 400 — négyszáz o. é. forintot utalványozott a boldogult KÓCSI KÁROLY özvegyének és árváinak azon érdem elismerésetül, melyet Kócsi Károly „Községi Faiskola“ müve megirása és kiadása által a gazdasági ösmeretek terén szerze magának.

Vidékre 1 frt 60 kr. utalvány általi beküldésnél bérmentve

Stein János
könyv- és zeneműkereskedése
Kolozsvárt.

Katholikus imakönyvek:
Albach
Pederzani
Eckartshausen
Gábor
Hungari
Leonhard
Munkay
Pàzmány
Pap Fer.
Späth
Sujánszky
Tárkányi
Witschel
stb. stb.

HUSVÉTRE!

ÉPEN MOST ÉRKEZTEK
Stein János
KÖNYV- ÉS ZENEMŰKERESKEDÉSÉBE KOLOZSVÁRT
imakönyvek,
katholikus és protestáns egyházfelekezetűek számára a legujabb s legdiszesebb **párisi, lipesi és mainzi** kötésekben.

Bátran ajánlhatom e gyönyörü **corduan, selyem, selyem-bársony, elefántcsont, tekenősbéka, kautschuk, gyöngyház, szaru** stb. stb. remek bekötésű **imakönyveket** ajtatos hölgyeink figyelmébe.

A külföld legelső könyvkötészeti műhelyeiben készült **imakönyvek** nemcsak remek beltartalmuk s gyönyörü művészies kivitelű külsejük, de olcsó áruk miatt is általános figyelmet érdemelnek.

HUSVÉTRE!

Protestáns imakönyvek:
Cleinmann
Dobos
Filep
Fördős
Heiszler
Kis János
Koronka
Medgyes
Révész
Szász K.
Székács
Tompa
Vörös
stb. stb.

Egy füzet ára 30 kr.

MAGYAR LEXIKON.

MEGJELEN FÜZETEKBEN.

Egy—egy kötet 10 füzetből áll.

Eddig már 24 füzet jelent meg
és folyvást kapható csupán
STEIN JÁNOS
könyv- és zenemükereskedésében Kolozsvárt.

Egy füzet ára 30 kr.

Postai szétküldéssel 35 kr.

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdájában az ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvárt.